

fationis, sed potius sit leuis & talis, quae verifimiliter ipsum Pontificem non mouit ad dispensandum, nec ea deficiente difficultior redderetur, sed potius apparet idem esse concessurum, tunc salua correctione sacrosanctae matris Ecclesiae, ac sedis Apostolicae declaratione, cui in omnibus me humiliter subitico, ob huiusmodi falsam causam non crederem variari gratiam dispensationis, dum tamen caetera in precibus contenta verificentur, *argum. d. c. super literis*, in 2. p. de *rescrip. cum reliquis supra in proposito adductis*: Ex quibus haec pars tertiae regulae ac doctrinae comprobari potest: Quae etiam fuleitur ex eo, quod licet testis, qui in vno est varius, contrarius vel falso deponens, nullam fidem faciat nec ei credendum sit in reliquis, quia qui in vno est calumniatus, praesumendum non est, quod in alio verum dicat amplius, *vt in l. si cui, §. iisdem, vers. si tamen, ff. de accusat. c. pura, 3. quast. 9.* per quae iura haec est communis sententia, vt plures responsi *conf. 36. num. 4.* hoc tamen non procedit, quoties falsitas non tangit substantiam vel circumstantias negotij super quos deponit, etiam si id fiat scienter, vt si dicat, contrahentem esse aliunde, quam fit, vel alterius affinem, vel familia, vel si sibi contradicat in modico, tunc enim non dicitur varius, vt cum aliis tradit Roland. à Valle *conf. 33. num. 5. & 7. lib. 1.* & nos idem probauimus *conf. 35. num. 37.* vel si esset falsitas circa aliqua accessoria, quia tunc in reliquis sibi credendum est, vt testatur esse communem Iul. Clar. in *pract. crim. §. fi. q. 53. vers. scias tamen*, & nos meminimus *d. conf. 36. num. 5.* quicquid contrarium velit Meno. *de arb. iud. lib. 2. cent. 2. cas. 107. n. 6.* nec in hac specie obstabunt, quae in precedentibus in contrarium consideramus ex praed. clausula dispensationis; *Si preces veritate nitantur, super quo conscientiam tuam oteramus, &c.* quoniam illud procedit in causis principalibus & substantialibus dispensationis: at vero quando cum falso expressa leuis est & huiusmodi vt praediximus, ex tacita ac verifimili mente Summi Pontificis (nisi aliud appareat) videtur de simili causa non sensisse, sed de ea, quae praecipue & non leuiter cum mouit.

131 Quarta regula est & doctrina est; Veritas narratorum ad impetrandam dispensationem pro matrimonio contrahendo est consideranda secundum tempus impetrationis, quando veritas causae narratur de praesenti, non enim sufficit narrata fuisse vera, *vt in d. cap. quia circa, de consang. & affin.* vbi impetrans habuerat filiam, non tamen eam habebat tempore impetrationis, licet in ea eius meminerit, ita Abb. per text. ibi, *in d. c. quia circa, n. 4.* & caeteris scribentes: Quod adeo verum est, vt procedat non solum, quando causa dispensationis cessante impetrationem ipsius, *vt in d. cap. quia circa, de consang. & affin.* vbi expresse notant DD. praecipue Praeposit. n. 1. in 3. & 4. notabilib. sed etiam si cessauerit post eius concessionem, cum adhuc dispensatio est in fieri, ita scilicet, vt ex ea non sit ius in perfecto esse: secus si ius sit iam perfecte quaesitum, vt colligitur ex traditis per Tiraquei. *de caus. cessam. limitation. 1. num. 92. diximus supra lib. 1. cap. 15. num. 21.* Similiter etiam non sufficit narrata verificari, esseque vera post impetratam dispensationem, non vero ante, nec tempore impetrationis, secundum Abb. *in d. c. quia circa, n. 4.* verbi gratia, si dispensatio inter consanguineos impetrata est cum copula, quae quidem minime inter eos intercesserat, sed post eam interpretatam ante verificationem precum coram ordinario, cui negotium commissum fuit, consilio impetrantes coniecerunt, vt testes postea de copula deponerent; Hoc namque casu dispensatio, tanquam subreptitia ex causa falso narrata eo tempore, quo nondum confingerat, sed postea,

132 praecipue, si scienter falso narrata fuit vt facilius concederetur, erit nulla, nec contrahentes secure in conscientia in matrimonio huiusmodi permanere possunt, vt late in terminis probat Ant. à Cord. *in sua summa de casus de conscientia, q. 45. in 2. opin. princ.* cuius in hoc sententia verissima est: Quinimo et procedit etiam cessante dolo, cum per ignorantiam vel simplicitatem, vel errore ita narratum sit, cum reuera narratio copulae induxerit Summum Pontificem ad praed. dispensationis gratiam concedendam, & alias forte non fuisset concessurus, nisi alia adesset iusta & sufficiens causa, quia sine causa non solet Sum. Pontif. huiusmodi dispensationes concedere: cum non sufficiat narrata contingere ac verificari post impetratam dispensationem, secundum Abb. *vbi supra*, quem refert & sequitur Anton. de Cord. *vbi supra*, hodie tamen facilius dispensatur sine copula, quam cum ea vt infra etiam dicemus *num. 137.* Si vero in dispensatione non fiat mentio copulae, sed post ipsam impetratam ante expeditionem ab Ordinario factam, cui commissa res est, copula ipsa interuenit variabitur dispensatio, vt late probauimus *d. lib. 1. c. 15. per ratum, praecipue n. 11. cum seqq.*

133 Quinta et regula est; Dispensatio pro matrimonio contrahendo scienter impetrata ex falsa causa, nempe, per fraudem & malitiam, erit subreptitia & nulla, etiam si ea falsa illa narrata vel vera scienter tacita sit minus principalis, & sine qua Papa veritate narrata dispenseret, & in hoc poenam suae perversitatis, ne viliam ex illis literis commodum consequatur *arg. text. in d. c. super literis, in 1. sui parte, de rescrip. & ibi communiter DD. iunctis his, quae supra diximus iuxta illam partem text. & in terminis dispensationis ad matrimonium contrahendum per illam text. hoc probat Anton. de Cord. *vbi supra, in 1. opinion. in secunda ratione primi puncti, in vers. porque quando se hinc scienter, &c.* idque est verifimum.*

134 Sexta et vltima regula ac doctrina est: Si ante dispensationis impetrationem matrimonium fuit scienter contractum, vt dispensatio teneat, necesse est, hoc in ipsa supplicatione exprimere, *iuxta regul. Canecl. 47. & ibi gloss. ex his, quae in d. cap. postulasti notantur.* Requiritur Covar. *in 4. de sponsal. 2. p. c. 6. §. 10. n. 13. in fin. vbi n. 14.* quod si matrimonium scienter à consanguineis contractum fuerit, ea intentione & prauo consilio, vt cum eis in dispensatione mitius agatur, huius consilij & fraudis mentio exponenda est Romano Pontifici, alioqui dispensatio non tenebit, etiam si mentio matrimonij contracti facta fuerit, secundum Nau. *in repet. c. si quando, col. 14. de rescrip. Quod apertius procedit, si consideremus, quod licet olim facilius dispensabatur cum impeditis, qui iam etiam scienter contraxerunt & consummauerunt matrimonium, hodie tamen iure Conc. Trid. *sess. 24. c. 5. de reforma. matrimon.* difficultus dispensatur. Hinc colligitur, quod consummatio illius matrimonij, quae olim inclinabat Papam ad dispensandum, hodie retrahit, vt ex supra. constat & tenet expresse Nanar. *in manual. Latin. c. 22. n. 86. & Ant. à Cord. d. q. 45. in 2. ration. 1. opinion.* siqueque procul dubio praed. qualitas necessaria exprimenda erit, alioqui dispensatio, si concedatur in praed. specie tacita praed. veritate erit nulla, vt in *d. c. Conc. Trid. & insinuant praecitati auctores.**

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia excommunicationis lata absque ulla praevia citatione, an sit valida, & num. seqq. per totam questionem.
- 3 Citatio videtur à Deo omnipotenti originem duxisse.

4 Citatio

- 4 Citatio quatenus continet defensionem, est de iure naturalis.
- 5 Iustitia ratione naturali ministranda est à quocumque Principe, alioqui tyrannidem exercebit Princeps, qui ius suum vnicuique non reddidit.
- 6 Princeps non potest tollere primam citationem, cum sit defensio à iure naturali descendens.
- 7 Princeps non potest cognoscere parte non citata.
- 8 Citatio etiam fontem habet à iure canonico.
- 9 Absentem non citatum diuinae atque humanae leges indicare prohibent.
- 10 Sententia lata sine citatione etiam in fauorem absentis est ipso iure nulla.
- 11 Citatio est de substantia ordinis iudicij eiusque defectus vitiat processum.
- 12 Citatio requiritur etiam à partibus si data potestas arbitris sententiandi etiam ipso absentibus, nisi adiciatur etiam non citatis, alias sententia erit nulla.
- 13 Prorogatio instantia facta ab arbitris etiam vigore facultatis à partibus sibi concessa, debet eisdem notificari, alias non valebit.
- 14 Citatio iure canonico requiritur, & trina monitio, vel ex causa, vna pro tribus cum distinctis diuinum interualis ad excommunicationem profereendam.
- 15 Citatio seu monitio, quae requiritur ad excommunicationem profereendam, personalis esse debet.
- 16 Excommunicatio profertur non debet nisi pro peccato mortali aut inobedientia iusti praecipi, &c.
- 17 Quotiescunque quis certus non peccasse mortaliter contra obedientiam Ecclesiae, iuram conscientiam habere potest nullam excommunicationem incurrisse apud Deum, nec esse priuatum Ecclesiae suffragij, licet quandoque posset eum propter falsam praesumptionem arceere ab externo fidelium coetu.
- 18 Admonitio est de essentia excommunicationis, alias ea non procedente, excommunicatio non tenet.
- 19 Excommunicatio iniusta ratione notabilis ordinis iuris omitti, ligat in iure foro. Idem in excommunicatione iniusta ratione causa, huc namque timenda & obseruanda est, licet non prius communibus & generalibus suffragijs Ecclesiae.
- 20 Excommunicatio quoad Deum, nec quoad Ecclesiam, vt latius eodem num. 19.
- 21 Excommunicatio nulle plures casus remissive referuntur.
- 22 Excommunicatio lata post appellationem legitimam est nulla: quod procedit in extraiudicialibus, vt in n. 22. limitatur tamen hac conclusio, quando prelati procedit extraiudicialiter, vt pars ad conseruationem iurium suorum, vt in n. 24. vbi quomodo hoc intelligatur.
- 23 Appellatio potest excommunicationem prolatam interposita non suspendi excommunicationis effectum, sed appellatione non obstante, sententia excommunicationis operatur effectum suum executionis, quem secum habet, & potest iudex à quo cum denuntiare & publicare excommunicatum, vt ab aliis citetur.
- 24 Clericus si post legitimam appellationem à se interpositam de qua confidit, de facto excommunicetur, cum de iure non sit excommunicandus si interim celebret, non erit irregularis, & num. vigesim. sext. an hoc etiam procedat, quando lapsus termino ad appellationem à iure vel à iudice statuo profereendam, eam profequitur, & num. sequent. & n. 28. & 29. quod si sit in hac specie postrema iam publice denuntiatuus hoc celebrans: limitatur communis praed. n. 33.

- 27 Renuntiare non censetur quis regulariter iuri attentionem sibi quaesito contra attentionem post appellationem per defensionem eiusdem.
- 30 Excommunicatio lata post appellationem legitimam, non habet effectum, nec vires assumit, licet postea appellatio fuerit deserta, vel eidem denuntiatum tacite: secus si expresse.
- 31 In censuris aduertenda non est iuris civilis fides, vt retrahantur.
- 32 Excommunicatus post suam legitimam appellationem quare denuntiat publice, & cuiari praecipitur in omnibus, si vere non est excommunicatus.
- 33 Excommunicatio lata post legitimam appellationem, tunc non impedit celebrationem, quoties sic excommunicatus iustam esse crederet suam appellationem, secus si iuste crederet se esse excommunicatum: quia tunc celebrando efficitur.

C A P V T X V I.

An sententia excommunicationis, lata absque ulla citatione, sit nulla vel valida, licet iniusta. Item an & quando per appellationem suspendatur excommunicatio, & quando non.

Quaestio haec indubie videtur, quandoquidem omnia iura proclamant, citationem primam adeo esse necessariam, vt sententia absque ea lata sit nullius momenti.

Nihilominus tamen, quod sit valida, probatur: Nam licet trina monitio, vel vna pro tribus, videatur esse de essentia excommunicationis, quia est ordo correctionis fraternae expressus in Euangelio Matth. c. 8. nihilominus non est ita; Summi namque Pontifices in c. cum medicinalis, & in c. constitutionem, de sentent. excom. in 6. non censent, huiusmodi excommunicationem praetermissis illo ordine latam, esse iure irritam, sed iubent recurrendum ad superiorem, qui illam, si aequum iudicauerit, irritet. Idem in c. de illicita, 24. q. 3. Ergo est iniusta, non videtur nulla: & iudex, qui huiusmodi monitione Canonica praetermissa, in aliquem sententiam excommunicationis protulerit, puniatur ipso iure poena interdictionis ingressus Ecclesiae vnus mensis, & suspensione à diuinis officiis, insuper & alia poena condigna multabitur à superiore, si sibi visum fuerit, praeter solutionem expensarum & interesse sic iniuste excommunicato soluendi: Qui quidem superior sententiam ipsam excommunicationis sic iniustam sine difficultate relaxabit, vt in cap. sacro, de sentent. excommunicat. & in cap. 1. eod. titul. lib. 6. & in dist. cap. de illicita, & DD. communiter vbique de hoc agunt. Nec obstat, quod praedicta trina monitio sit de ordine Euangelij, vt praediximus, Quoniam non eo ipso, quod praetermittitur praedictus ordo, irritatur excommunicatio, praeterquam in casu specialis. statuimus, & c. constitutionem, de sentent. excomm. lib. 6. in excommunicatione maiore ferenda contra participantes cum excommunicato, quia tunc pro forma substantiali requiritur trina monitio, vel vna pro tribus, ita vt si aliter eo ordine omisso, in eos feratur, sit nulla: quod expresse probatur in illis iuribus, & esse in eis casum specialem fatentur omnes vnanimititer, quia sic extat expresse iure decisum: Ergo extra illum casum sententia excommunicationis lata, non seruato praefato ordine Canonico trinae monitionis, vel vnus pro tribus, quamuis sit iniusta & iudex eam ferens puniatur praedictis poenis, atamen non erit nulla, sed valida ipso iure, vt probat text. vbi gloss. communiter recepta, verb. iniusta, in

Kk 3 c. Romæ

*e. Romana, de sentent. excommuni. lib. 6. glof. 2. in d. c. fa-
 ero, & ibi communiter DD. gl. in sum. 2. q. 1. gl. in
 cap. 1. de excep. prelat. glof. in cap. 1. de sentent. excom.
 lib. 6. verb. causam, ad fin. & ibi Ioan. And. Dominic.
 & Philip. Franc. Abb. in c. qua fronte, n. 7. & in c. re-
 prehensibilis, n. 13. post glof. ibi, de appell. idem Pa-
 normit. in c. ad audiendam, eod. titul. in fin. vbi Dec.
 Nicol. Plon. de excommuni. c. si. n. 1. vol. 16. tract. diuers. dist.
 sequitur Nauar. in man. cap. 27. n. 3. & 8. & hæc est com-
 munis opinio, secundum D. Couar. qui eam probat in c.
 alma mater, 1. part. §. 9. n. 7. de sentent. excommunicationis,
 lib. 6. & ex Theologis eandem sententiam probantur
 Palud. in 4. dist. 18. & Durand. ibidem, Archiepiscopus
 Florentin. de excommuni. cap. 7. n. 3. vol. 16. tract. diuers.
 dist. Syluest. in summa, verb. excommunicatio, 1. n. 1. &
 Amill. aurea, verb. excommunicatio, 1. n. 12. Pistor. in sum-
 ma de excommuni. num. 6. Domin. à Sot. in 4. dist. 22.
 q. 1. art. 2. vers. quod si scisciteris, & c. iterum art. 3. vers.
 sententia vero, Ioseph. Angles suis scrib. Theolog. quest.
 in tit. de excommuni. pag. 47. in conclus. quando excom-
 municationis sententia est iniusta, & c. Itaque hæc est ve-
 ra, & communis & indubitata sententia, vt asserit eam
 sequutus aduersus eundem Sot. de ration. regend. & de-
 regend. secret. membr. 3. quest. 1. fol. 70. col. 1. frater An-
 ton. à Cordub. in suo question. libr. 1. quest. 43. colum. 4.
 in vers. si vero sententia, vbi quod secundum omnes
 doctores ligat hæc sententia excommunicationis lata
 contra formam d. c. sacro, & d. c. cum medicinalis, &
 sic iniusta, ex defectu notabilis ordinis iuris, secundum
 omnes doctores. ligat in vtroque foro: Nam licet verum
 sit in aliis sententiis condemnatiuis & definitiuis,
 quod ex solo notabili defectu ordinis iuris sint inua-
 lidæ, nec tenent: scilicet est in sententia excommuni-
 cationis, quæ si alia non est nulla, sed ex solo defectu
 notabili ordinis iuris iniusta, valida est & tenet in
 vtroque foro, & suum effectum habet, & in secreto
 ferenda est, quamuis iudex puniatur, quia sic iura
 disponunt. Nec tenendo hanc partem obstat scrupulus,
 qui se statim offert: Is nempe, quod prædict.
 communis sententia, quam modo retulimus, loquitur
 in tria monitione Canonica à iure requisita, vel vna
 pro tribus tunc terminis distinctis complectens, & sic
 quando omittitur hic ordo, quo casu nil mirum, quod
 sententia excommunicationis non sit nulla, quamuis
 sit iniustissima. Sacri enim canones considerantes gra-
 ue pondus censuræ, merito tres monitiones requisie-
 runt præcedere debere ad ipsam incurrendam: tum vt
 cum maxima deliberatione, non verò leuiter ea fer-
 retur, tum etiam, vt cum sit maior pœna, quam est
 in Ecclesia Dei, excommunicandus nullo modo igno-
 rantiam præterire possit. Incomminationis ipsius,
 sed ad ipsum conueniendum omnino prius ne forsan
 conquereretur, primam & secundam monitionem
 ad hanc notitiam minimè peruenisse, tertiam quo-
 que monitionem requisierunt exemplo Euangelij. Si
 peccauerit, & c. Quare si ex his duæ omittantur, vna
 tamen interveniente, iniuste sit ob ordinem reatum
 omisum, sed tamen non nulliter, quia saltem vna
 monitio præcessit: sicque non videtur præfata com-
 munis sententia decidere nostram questionem, in qua
 nulla citatio vel monitio præcessit vt prædiximus;
 Ideoque videtur in ea specie nullam esse sententiam
 excommunicationis ob defectum primæ citationis, per
 omnia infra dicenda pro contraria parte: Non inquam
 hoc obest, quia licet nostra sententia principalis questio
 proposita sit, vbi nulla citatio vel monitio præcessit, cum
 ratum communis præd. non solum loquatur quando
 prætermisus fuit ille ordo triuæ citationis, sed etiam
 vtiens pro tribus, conuenit ex hoc videtur, idem esse
 dicendum in defectu vnicæ citationis pro tribus, &*

si quando nulla monitio neque citatio processit:
 quod si hoc ita est, habemus intentum. Quinimo &
 hoc in terminis voluisti videtur Caiet. super S. Thom.
 2. 2. q. 69. art. 2. ad 2. dum tenet, quod sicut potest ex-
 communicatione comminari, ne fiat peccatum futu-
 rum: ita & post factum potest excommunicari, qui
 fecit, non solum sub conditione si non restituerit,
 sed absolute: & in terminis, quod valeat excommuni-
 catio non præmissa monitione, refert tenere glof.
 & Abb. in c. cum sit Romana, de appellat. alioque plu-
 res Doctores Antonius Gabriel libr. secund. de citation.
 conclusio. 1. n. 154. cum seqq.

His tamen non refragantibus contrarium est ve-
 rius & tenendum, imò quod sententia excommuni-
 cationis lata absque citatione sit nulla, idque sequenti-
 bus fundamentis astruitur. In primis, quia citatio
 videtur ab ipso Deo omnipotenti originem duxisse,
 dum conquiescens Adamum post peccatum à se com-
 missum vefendo de ligno scientia boni & mali contra
 prohibitionem & præceptum Domini, dixit ei, Adam
 vbi es? Gen. 3. Similiter Sodoma voluit audita iudi-
 care, priuquam manifeste cognosceret: Vnde ipse
 ait: Descendam & videbo, verum clamorem qui venit ad
 me opere compleuerit, an non est ita vt sciam: Deus
 namque omnipotens cui nihil est absconditum, sed
 ei omnia manifesta sunt antequam fiant: non ideo hæc
 ei omnia manifesta sunt antequam fiant: non ideo hæc
 & alia multa per se inquirere dignatus est, quod ea
 ignoraret, sed vt nobis exemplum daret ne præcipites
 in discutiendis & iudicandis negotiis essemus, cuius
 exemplo mouentur, ne ad profendam sententiam
 vnquam præcipites simus, ac temere indiligenterque
 probata, indicissis quoquo modo iudicemus dicente
 veritate: Nolite iudicare, & non iudicabimini, & reli-
 qua, vt in c. Deus omnipotens, 2. q. 1. vbi alia similia in
 proposito scribuntur, vt per Sebastian. Vant. & Maran.
 n. 10. in locis citatis, & Menoch. de arbit. iud.
 lib. 1. q. 17. num. 5.

Similiter etiam citatio, quatenus continet defen-
 sionem, est de iure naturali, text. ex formalis & expres-
 sus in Clementina pastoralis, §. verum, de re iudic. ibi:
 Defensio, que à iure prouenit, & scientia adini
 ualisset, cum illa Imperatori tollere non liceret, qua iu-
 ris naturalis existunt, & c. text. in c. cum olim, ibi: Ci-
 tatis ad causam, & facultate sibi defensionis indulta, & c. de
 dol. & coniu. vnde Bald. in l. exsequorem, n. 34. vers.
 rursus citatio, C. de exsequ. rei iudic. dixit, solemnita-
 tem citationis non per se, sed propter defensionem
 esse iuris naturalis, quem refert & sequitur Felin. in c.
 cum olim, colum. 8. in princip. num. 11. de re iudic. & Se-
 bastian. Vantius de nullit. ex defect. citation. in princ. n. 6.
 Marant. de ord. iud. 4. part. dist. 9. n. 9. & dist. 16. n. 10.
 & iterum in 6. part. cap. de citat. n. 3. cum sequentibus,
 Menoch. vbi supra, D. Couar. in pract. quest. c. 33. n. 6.
 vers. opinamur, dicens, citationem iure naturali in-
 ductam esse, qua ex parte necessaria est ad defensionem
 innocentis, & vt ius suum vnicuique reddatur:
 denique ad iustitiam ministerium: Iustitia namque
 ratione naturali ministranda est à quocunque Principe,
 alioqui tyrannidem exercebit Princeps, qui ius suum
 vnicuique non reddiderit, Did. Perez in l. 1. tit. 4. lib. 3.
 ord. col. 948. ibi, Qui exarsit, & c. & latius plures re-
 ferens idem in l. 1. tit. 2. lib. 3. ord. col. 814. cum seqq.
 & iterum in l. 1. tit. 8. eod. lib. 3. colum. 997. in princ. &
 Ant. Gom. in l. 76. Tau. n. 9. & Petr. Duen. in reg. 43.
 col. penult. ad medium, qui omnes idem probant, Principem
 non posse tollere hanc primam citationem, cum
 sit defensio à iure naturali descendens: quod & tradit
 Roland. à Vall. conf. 29. n. 39. cum sequent. lib. 1. estque
 communis opinio probata in d. §. verum, vt plures al-
 legans refertur Vantius vbi supra, n. 8. & alias peccat,
 mortaliq

moralique culpa irretitur, secund. Couarro. vbi supra,
 qui nonnullas limitationes refert: ex causa tamen,
 quod possit Princeps tollere citationem & defensionem,
 probat post alios, quos citat Loazes in alleg. iuris
 in respons. ad 5. & 6. fundamen. n. 65. & 66. pag. 337.
 Quinimo & nec ipse Princeps possit cognoscere & iudicare,
 parte non citata, vt aduersus Bald. plurimos
 allegans bene probat Tiraq. in tract. res inter alios acta,
 pag. 22. paulo post princip.

Præterea citatio & fomentum habet à iure canonico,
 c. 1. de caus. possess. & propriet. ibi, Nec nos contra
 inaudiam partem aliquid possumus diffinire: Iure etiam
 ciuili citatio necessaria est, vt in l. de vnoquoque, cum
 simil. ff. de re iudic. & quod citatio regulariter requiritur
 in quocunque actu, ponit regulam cum pluribus
 fallentis Marant. de ord. iud. 6. p. c. de citat. per totum,
 fol. 33. & Duen. in reg. 92. per tot. & additio Bernard.
 Diaz in reg. 78.

Diuina igitur & atque humanæ leges absentes iudicare
 prohibent, si modo contumacia non absint, c.
 absens, cap. absens, cap. cauent, cap. omnia, 3. q. 9.
 l. ea que, C. quomod. & quand. & in l. de vnoquoque, ff.
 de re iudic.

Quo fit, vt solemnitas citationis adeo substantialis
 censetur, quod si absque ea sententia etiam in
 fauorem absentis feratur, sit ipso iure nulla, vt vo-
 luit Bart. in extraneis, ad reprimendam, in verb. figura,
 in fin. & in d. l. ea que, vbi Bald. col. 1. in fin. C. quom-
 o. & quan. iud. & in l. furioso, vbi Alex. & Iaf. di-
 cunt, hoc communiter tenent, ff. de re iudic. quod etiam
 ex eisdem alioque citans testatur Vant. vbi supra, n. 10.
 idem probat Did. Perez in d. col. 948. vers. citatio, di-
 cens, esse de substantia ordinis iudicarij, & quod eius
 defectus annullat processum, vt in §. omnium, Infit.
 de pen. tener. litigan. Clem. 1. de re iud. Clem. vnic. de
 foro comp. Clem. pastoralis, §. ceterum, de re iud. tener
 etiam Marant. vbi supra, dist. 16. n. 10.

Quod adeo & procedit, vt licet à partibus sit data
 potestas pronuntiandi, etiam ipsis absentibus, nihilominus
 citatio requiritur, nisi adiciatur etiam non
 citatis, aliàs sententia seu laudum absentibus parti-
 bus, & non vocatis, latum esset nullum, l. diem pro-
 ferre, §. si quis litigatorum, ff. de arbit. secund. Alex. in
 l. si quis arbitratus, n. 14. vers. 3. limit. ff. de verb. oblig. Dec.
 conf. 39. n. 2. Gozad. conf. 10. Vant. vbi supra, n. 10.

Nicol. Boer. decif. 283. n. 38. sicut & nec prorogatio in-
 stantia facta ab arbitris vigore facultatis à partibus
 sibi concessæ non valet, nisi eisdem notificetur, secund.
 Bald. communiter approbatum in l. eos, §. Apostolos, col. 2.
 vers. quero niquid, n. 5. C. de appell. proxi. testatur Dec. conf.
 39. in iudicam. n. 1. & 2. sequitur idem Vant. vbi sup. n. 10.

Si igitur hoc ita verum est in omni negotio, à fortiori
 idem videtur dicendum quoad profendam sententiam
 excommunicationis, quæ est maior pœna quam
 sit in Ecclesia, vt prædiximus, nempe, vt requiratur
 ad eam promulgandam præuia citatio vel monitio,
 alias si nulla per iurisdictionem.

Secundò & eadem pars probatur, quia eodem iure
 Canonico requiritur citatio & tria monitio, vel ex
 causa vna pro tribus, cum distinctis diebus interval-
 lis ad excommunicationem profendam, vt probatur
 in d. c. sacro, & in c. contingit, et 2. de sententia excom.
 & in c. de illicitis, 24. quest. 3. cum aliis simil. præcipue
 vbi glof. communiter recepta tradit, D. Couar. in d.
 c. alma mater, 1. p. §. 9. num. 4. & latius ibidem, num. 5.
 & optime Domin. à Sot. in 4. senten. dist. 22. quest. 1.
 art. 2. pag. 37. in 5. conclus. vbi late id probat & præci-
 pue dicit colligi ex Euangelio Matth. c. 18. ibi, si pe-
 cauerit, & c. Nec obstat illud Paul. ad Titum 3. Ha-

reticum hominem post unam & secundam correptionem
 deuota: Nam licet non numeraretur omnes tres
 Euangelicas correptiones, attamen secundum Eccle-
 siæ interpositionem, licet per secundam admonitionem
 conser, hæreticum esse subuersum, nihilominus
 adhibetur tertia, vt ad audiendam sententiam compa-
 reat, secund. Sot. vbi supra. Hæc tamen monitio & tria
 citatio, quæ requiritur ad sententiam excommuni-
 cationis profendam, personalis esse debet, quicquid
 aliud sit in aliis citationibus, vt latissime probat Tiraq.
 lib. 1. de retract. §. 9. gl. 2. n. 4. sequitur plures alle-
 gans & ab ea excipiens aliquos casus Cou. vbi supra,
 n. 4. Ergo si hæc monitio Canonica siue citatio præ-
 terminatur, excommunicationis sententia postea lata
 & fulminata absque ea erit nulla; Agitur siquidem de
 grauiori præiudicio, hoc est, animæ, quæ cunctis
 aliis rebus præferenda est, vt in l. sancimus, circa fin.
 C. de sacros. Eccles. cum similib.

Tertiò eadem & pars comprobatur, quia certissima
 atque communis regula est in hac materia; Quod ne-
 mo debet excommunicari, nisi ob contumaciam mor-
 talem qua persistat in peccato mortali præterito aut
 futura inobedientia non compendari, aut non paren-
 di iusto præcepto facto præcedente mora, culpa aut
 offensa, iuxta text. in c. nullus, & in c. nemo, 1. q. 3. &
 in c. 1. de iud. c. a nobis, et 1. c. sacro, de sententia excom.
 c. Rom. §. cauent, eod. tit. lib. 6. quam conclusionem
 DD. omnes vno consensu suscipiunt, secund. Domin.
 à Sot. in 4. sententiarum dist. 22. q. 1. art. 2. in prin. diximus
 latius supra lib. 1. c. 7. de agit. saur. n. 23. & 24. Sed qui
 non citatur nec monetur prius, non potest dici contumax
 nec inobediens, contumacia enim & inobedientia
 non cadit in ignorantem, vt bene probat de Sot. vbi
 supra, in 3. conclusione, & postea in vers. quartus demum
 casus: & inquit Victorica in sua summa, tit. de excom.
 n. 5. ad si. quod excommunicationes non obligant, nisi
 præsumatur esse mortale id, pro quo feruntur, & quod
 de hoc non dubitat: Ergo erit nulla excommunicatio
 lata sine præuia monitione.

Hinc est, vt quotiescunque homo certus est non
 peccasse mortaliter contra obedientiam Ecclesiæ, tu-
 tam subinde habere possit conscientiam nullam ex-
 communicationem incurrisse apud Deum, nec esse pri-
 uatum Ecclesiæ suffragij, licet quandoque propter
 falsam præsumptionem possit cum accere ab externo
 fidelium cæto, secund. Domin. à Sot. vbi supra, n. 2.
 col. 2. quod probant & ceteri Theologi, vt deduximus
 supra d. l. lib. 1. c. 7. n. 30. cuius rei tria exempla fingit
 Sot. vbi supra, in vers. iam vidimus, & c.

Quartò & denique naturalis ratio hoc dicit; Quis
 enim vnquam vidit aut audiuit, vt quis ab Ecclesia Dei
 citiatur sine aliqua monitione præcedenti, ac denique
 absque vlla culpa, contumacia aut inobedientia præ-
 terita vel futura? Vbi autem ratio naturalis adest, in-
 firmas intellectus est quærere legem, vt inquit Phi-
 losophus; sed nec deficient in proposito auctoritas di-
 uinæ & humanæ hoc idem præcipientes, vt vidimus,
 Si enim Princeps non potest tollere ea, quæ sunt iuris
 naturalis, proxi est defensio ex prima citatione com-
 petens, vt in d. Clem. pastoralis, §. verum, de re iud.
 & est communis opinio, vt supra vidimus, à fortiori
 nec iudices inferiores id poterunt. Accedit & vltimo,
 quia nulla ratio differentie iuridica assignari potest,
 quare defectus primæ citationis vitiet sententiam in
 cæteris omnibus, vt vidimus, in excommunicatione
 vero non: & fateor, me super hoc late cogitasse, ac
 multos reuoluisse libros, & nunquam inueni nec excogitare
 potui aliquam rationem differentie inter prædicta, nec
 vllus eam reddit non solum veram, sed neque persua-
 suam

fua aut coloratam. Quinimo, fortior ratio militat ex grauitate pœnæ atque materiæ, vt excommunicationis sententia, lata absque vlla monitione aut citatione, sit nulla, quam alia sententia in reliquis: Quare qui veritatis semper fuimus ac sumus amatores, huic secundæ sententiæ adharemus, nempe, vt excommunicatio lata absque aliqua monitione vel citatione, sit nulla: Quam in terminis, licet non ex prædictis, alia tamen ratione inueni cum maximo gaudio tenere. *Videtur in summat. de excomm. num. 6. in versic. non dubio*, vbi concludit, admonitionem esse de essentia excommunicationis, et ita quod si quis excommunicetur antequam esset admonitus, excommunicatio non tenet: Idem expresse firmat Cardinal. de Araceli in *compend. Theologica. instit. in tit. de Sacramento Ordin. fol. 120. in princ.* dicens, quod nullus excommunicatur à iudice, nisi prius peremptorie citatus & monitus, alioqui excommunicatio esset nulla, nihil tamen allegat: idem voluit Cassiad. *decis. 12. do rescrip. num. 2. fol. 26. versic. quoniam absque monitione personalis non debet irretiri censuris, cum non esset in contumacia, sine qua excommunicatio non infigitur ab homine*. Tandem hanc sententiam in terminis & ex professo tenet Domin. à Sot. in *4. sentent. distict. 22. quest. 1. artic. 2. in versic. dubium autem*, vbi postquam resoluuit cum communi, excommunicationem latam absque ordine præd. trine citationis vel vnus pro tribus, non esse nullam, sed potius validam, licet iniustam: inquit statim: *Dubium autem grauius est, verum saltem aliqua procedens admonitio sit de essentia, licet non trina nec bina, quod est quærendum, verum pro peccato præterito, quod nulla, vel à iure, vel ab homine admonitio præcesserit, possit quis excommunicari, sicut pœna pecuniaria, aut alia quauis puniri*, & ibi refert Caiet. *vbi supra*, sententiam contrariam, & tandem statuit conclusionem, quam ipse quartam vocat in contrarium affirmans, quod pro nullo peccato præterito, quantumvis grauissimo & enormissimo, cuius nulla monitio præcessit sub excommunicationis nota: potest excommunicatio fieri, imò adeo de essentia est, monitionem aliquam præcedere, vt absque illa excommunicatio non tenet: & ibi miratur doctissimum Caietan. contrarium sensisse, non modo, quia nemo vnquam dixit, verum, quia auctoritati in Evangelio concessæ aduersari videtur: In Evangelio etenim non apparet alia facultas Ecclesiæ concessa, vt quempiam habeamus tanquam ethnicum & publicanum, quam si eam audierit: Nullus autem dicitur Ecclesiam non audire, nisi fuerit ab illa præmonitus, imò nec dicitur non audire, vt dignus sit excommunicatione, nisi sub eadem censura fuerit iustus; Nam tunc Ecclesia aperit suam mentem illud præcipere sub reatu peccati mortalis: Profecto hæc ratio efficax est admodum ad hanc partem intrepide tenendam, sed efficacior erit, si ei adiungantur ceteræ *supra* à nobis consideratæ, ex quibus omnibus simul iunctis ea apertissima redditur, eamque in terminis tenet etiam F. Bart. à Ledefina in *4. sententia, in tit. de Sacramento. Penitent. pag. 990. versic. sed iam quod*, voluit cum aliis Anton. Gabr. *vbi supra, num. 153.* Ampliat etiam vbi contumacia est notoria & in actis verificata, quia adhuc quis excommunicari non potest, non præcedente citatione, & in *n. 156. cum sequent.* limitat quattuor modis nostram veriore & tenendam sententiam.

Qua retenta, non obstat modo primum fundamentum contrariæ partis, hoc est, illa receptissima sententia, qua omnes probant, tam Pontificij iuris interpretes, quam sacræ Theologiæ professores, nempe, quod excommunicatio trina monitione non præmissa, vel vna pro tribus omiſſa, lata quamuis sit iniu-

sta, non tamen est nulla: Respondemus namque id quidem verum esse, sed procedere ac loqui, quando licet ille ordo prætermittitur, quia nec trina nec bina præcessit monitio illa tamen prima quæ necessaria omnino est præcessit, quod ipsi non negant nec negare poterant: & quamvis hoc expresse non dicant, quia de eo non agunt, id tamen annunt: tandem sufficit, quod expresse non loquuntur in nostro casu, qui ex aliis iuris regulis decidendus venit propterea decidimus ex prædictis: Ita intelligit ac interpretatur dictam communem Domin. à Sot. *vbi supra*.

Similiter non obstat illud quod prædicimus, nempe, communem præfatam sententiam loqui etiam in vna monitione siue citatione pro tribus: Nam fateor, sed procedit, quando illa vna monitio non fuit solemnitas ac proxi debuit, scilicet pro tribus, sed tantum pro vna, vel duabus ob errorem forsan, vel aliam: tunc enim merito, vt quamuis sententia excommunicationis iniusta sit, non tamen nulla, quia vna saltem monitio seu citatio, quamuis non solemnitas, id est, pro tribus, præcessit, eadem ratione, qua idem statuitur, quando ordo trine citationis separate non fuit seruatus: ac verò non hic agimus, quando nulla penitus monitio vel citatio præcessit, quo casu indubium est, excommunicationem postea prolatam absolute absque citatione vlla vel monitione solemnitate non solemnitate, esse nullam per suprad. Nec Caiet. *vbi supra*, in contrarium citatus contrarium dicit aut sentit dum asserit posse quem excommunicari absolute post commissum peccatum, id namque intelligendum est seruatis seruandis, hoc est, præcedente aliqua citatione ad excommunicationem: quod si adhuc simpliciter intelligitur Caietan. proxi iacet, eius littera loquitur contra ius, vt ostendimus, & ita cum improbat Domin. à Sot. *vbi supra*, ex præd. sua ratione & aliis.

Quod si inſtes, Domin. à Sot. loquitur, quando fertur excommunicatio pro peccato præterito, commisso absque vlla præuia monitione, non verò quoties fertur sententia excommunicationis contra aduersum non citatum ob contumaciam non comparando vel aliam: Respondemus, idem esse in vtroque casu; quandoquidem & in hoc militant eadem rationes, & contumax vel inobediens dici non valet, qui nunquam fuit citatus, & tunc præmaxime vrgent atque nullitatem sententiæ excommunicationis inducunt ratio nes *supra* à nobis considerate.

Differentia igitur est maxima inter excommunicationem iniustam & nullam; iniusta siquidem excommunicatio ratione notabilis ordinis iuris omiſſi ligat in vtroque foro, secundum omnes, & timenda atque obseruanda est, & idem in excommunicatione iniusta ratione causa; Hæc namque etiam timenda atque obseruanda est licet non prius communibus & generalibus suffragiis Ecclesiæ: Nulla vero sententia excommunicationis, si id notorie constat, non est timenda quoad Deum, nec quoad Ecclesiam: imò excommunicatus nulliter denuntietur publice, non tenetur se abstinere à diuinis nec ab alia hominum communione legitima, modo nullitatis causa publicata fuerit per eum, vt latè cum aliis resoluimus *supra* lib. 1. *capit. 4. numer. 33. cum sequent.* Supradictus igitur autem nostræ quæstionis casus cum sua decisione erit vnus precipuus, in quo sententia excommunicationis erit nulla, addendus ceteris huiusmodi, quorum quindecim refert ac longo sermone prosequitur Angel. de Clauas. in *sua summ. verb. excommunicatio, 3. per totum, itidemque Syluest. verb. excommunicatio, 2. per totum, Artil. aurea verb. excommunicatio, 1. numer. 16. DD.*

in cap. solet. & in cap. presentis, de sentent. excommunic. lib. 6. Domin. à Sot. in 4. distict. 22. quest. 1. art. 3. nonnullos. Nauar. in manual. Latin. cap. 27. num. 4. & Cor. dub. d. quæst. 43. sui questionarij, lib. 1. col. 2. Paul. Borgal. de irregul. 6. p. 91.

21 Sed inter 7 eos frequentius solet contingere ille, quando post appellationem legitimam fertur excommunicatio, tunc enim omnes fatentur excommunicationem esse nullam, per text. qui communiter in hoc solet allegari in *c. per vnus, vers. nos igitur, de sent. excom. vbi gl. verb. in alijs, ad idem text. in cap. dilecti, el. 2. 52. in ordine, & ibi Abb. & Philip. Franc. in 1. notab. de appell. text. in cap. solet, & in cap. licet & in cap. venerabilibus, sed ex causa, de sentent. excommunicationis, lib. 6. tenet gloss. optima in cap. pastoralis, §. verum gloss. penult. de appellatione, & ibi Abb. & communiter doctores intelligentes procedere, quando appellatione prædicta est probabilis, etiam si quis dubitet an talis excommunicatio tenet, vel non, quia licet ex futuro pendat an teneat, interim tamen pro excommunicato non est habendus, & licite communicatur ei in omnibus Sacramentis: sequitur Nicol. Ploo. in tract. de excommunicat. c. fin. n. 3. Dec. conf. 114. n. 5. vers. his enim non obstantibus, communem etiam tenet Angel. conf. 188. & Paul. Paris. conf. 28. n. 26. volum. 4. & in cap. Apostolica, n. 30 de excep. Petr. Duem. regul. 4. n. 8. Lancellet. de attentatis, 2. p. 11. ampl. 2. n. 9. & iterum ibi plures allegans ampl. 8. vbi ampliat, etiam si feratur censura post appellationem ab interloquutoria, & quod tantquam attentate sunt renouanda, vt lapsus tenet ac iudicantur Rota: & iterum ibi ampliat. 17. n. 5. & 25. & limit. 1. n. 47. & n. 90. & 91. vbi etiam illam ampliationem de appellatione ab interloquutoria tenet: Eandem communem sententiam tenent ac profitentur omnes Summi Theologi *supra* modo citati: sicque hæc est communis & receptissima omnium sententia, vt appellati legitima, interposita à combinatione censura excommunicationis futura & sic à futuro graamine, operetur nullitatem excommunicationis postea lata: & ita in praxi semper vniunt, vt quoties iusta grauamina obicitur aduersus præceptum iudicis Ecclesiasticæ, aliquid præcipiens sub pœna excommunicationis &c. appellationem statim interponimus in forma ab illo præcepto eiusque pœnis tanquam ab illo facto, si postea huiusmodi iudex, hoc non obstante, sententiam excommunicationis proferat, & causa talis sit, vt in ea habeat locum de iure appellatio, excommunicatio præd. post appellationem legitimam interpositam erit ac est nulla, iuxta omnia suprad. Conducit etiam text. in *c. præterea, de appell. iunctis his, que circa eius intellectum tradidimus supra* lib. 1. c. 4. n. 19. cum seqq. Quod procedit secundum Petr. Duem. *vbi supra*, etiam in extra iudicialibus, vt in *d. cap. dilecti, de appell. vbi arripit itineris ad Pap. super causa, que coram ordinario verberatur, habetur pro appellatione, si eam grauat coram Papa prosequatur, quia plus est facto pronotare quam verbo: & operatur, quod excommunicatio postea lata ab illo ordinario non tenet nec valet: sequitur Dec. in illo d. c. dilecti, *num. 10. & plures referens Lancel. 2. p. de atten. cap. 12. limit. 13. num. 21. & 22.* Secus tamen 7 erit si post latam excommunicationem appelleretur, quia tunc appellatio non suspendit excommunicationis effectum, sed appellatione non obstante, sententia excommunicationis operatur effectum suum exsequutionis, quem secum habet, & potest iudex à quo, eum denuntiare & publicare excommunicatum, vt ab alijs enitetur, c. pastoralis, §. verum, de appell. & ibi Abb. & communiter DD. Petrus Duem. alios allegans *vbi supra*, &**

ponit regul. cum fallentis Lancel. de atten. 2. p. cap. 12. limit. 21. per tot. Idem est in suspensione vt in cap. si cui, de sent. excomm. in 16. Syluest. in sum. verb. suspensio, n. 3. & in verb. excommunicatio, num. 2. & Armilla aurea, verb. appellatio, & hæc est prima limitatio. Limitatur 7 secundum communis supradicta sententia, quando prælatus procedit extrajudicialiter, vt patet ad conseruationem iurium suorum, quia tunc sententia excommunicationis lata etiam post appellationem tenet, secundum Abb. in cap. venerabili, de censibus, quem referunt & sequuntur Angel. de Clau. verb. excommunicatio, 3. num. 9. Quod procedit secundum ipsum, quando prælatus est in possessione, vel saltem non constit contrarium: secus quando constaret, eum non esse in possessione, nempe, quia constat monasterium esse exemptum & Episcopum non esse in possessione ipsius visitandi, tunc enim si excommunicatus post appellationem non tenet. Sequitur Marc. Ant. Cuce. de instit. maior. lib. 4. tit. 8. de visitat. n. 23. cum seqq.

Ex 7 quibus primo inferitur: Quod si clericus post legitimam appellationem à se interpositam, de qua confidit, de facto excommunicetur, cum de iure non sit excommunicatus, si interim celebret, non erit irregularis, text. expressus in cap. ad presentiam, 16. in ord. & in c. dilecti filius 55. in fi. de appell. vbi loquitur, facta etiam denuntiatione excommunicati post appellationem legitimam, quia nihilominus iudicantur inculpabiles canonici Senon, qui saniori ducti consilio communicauerunt eidem, vt appellationi ad Papam interpositæ magis, quam denuntiationi ab Archiepiscopo deservirent: idem probat text. in c. solet: de sentent. excom. lib. 6. in fin. ibi. *Extra iudicium vero, in officio, postulationibus, & electionibus ac alijs legitimis actibus nihilominus admittuntur, & ibi gl. verb. in officio, inquit: Vnde ex quo de appellatione confidit, secure celebrat vt prius, vt in d. cap. ad presentiam, in d. cap. dilecti filius, & ibi gl. communiter approbata per doctores. secundum Nauar. in cap. cum conuincat. de rescript. pag. 161. sequitur hanc sententiam Abb. in cap. pastoralis, §. verum, num. 15. de appell. & ibi Phil. p. Franc. & Præposit. super gl. penult. Paris. conf. 28. n. 30. lib. 4. & Lancel. *vbi supra*, d. cap. 11. num. 88. Excommunicatus enim post legitimam appellationem non est excommunicatus, Franc. in d. cap. pastoralis, §. verum, num. 6. Lancel. d. cap. 12. ampl. 8. num. 7. Hoc 7 tamen verum intelligit Syluest. in sua sum. verb. excommunicatio, 10. num. 3. vbi appellans legitime, qui post suam appellationem fuit excommunicatus, eam prosequitur intra tempus à iure vel à iudice statutum, secus verò aliàs, hoc est, lapsò præd. termino, quia tunc iste est verè excommunicatus, & celebrandum officium irregularis ea ratione, quia lapsò isto termino Ecclesia concedit illum posse denuntari ac esse vitandum in omnibus, vt ex text. in c. licet, de sentent. excomm. lib. 6. Ergo, &c. ita Syluest. *vbi supra*. Et quidem quoad primum, hoc est, intra tempus statutum, ad prosequendam suam appellationem, huiusmodi excommunicatum post suam legitimam appellationem celebrare secure posse, indubium est per suprad. iura & communem omnium doctorum sententiam. Quoad 7 secundum autem, nempe, quando huiusmodi excommunicatus post appellationem appellacionem, quod sit tempore dato ad prosequendam appellacionem, quod sit irregulatus, opinio hæc Syluest. dubia est, & ita ipse mer loquitur per verb. sed forte dici possit. text. namque in d. c. licet, de sentent. excom. lib. 6. illud non videtur probare, inquit enim, *Licet excommunicationis sententia post appellationem legitimam premissa, per negligentiam appellantis appellacionem suam minime prosequatur non ratificetur, nec etiam commutetur*: excommuni-*

catu tamen nominatim vel specialiter & expresse, qui post appellationem legitimam excommunicationis sententiam asserit in se latam, si appellationem eandem intra tempus ad ipsam prosequendam ab homine vel a iure statutum non fuerit (vt debuit) prosequutus, lapsa eodem tempore excommunicatus publice nuntiari, & nedom in iudicialibus sed etiam in extraiudicialibus euitari ac a legitimis actibus remoueri debet, quosque quod post appellationem legitimam excommunicatus fuerit, vel alias de ipsius sententia docuerit iniquitate. Qui text. minime post lapsum tempus, datum ad prosequendam appellationem, prohibet excommunicato celebrare, sed statuit, quod possit denuntiari publice, & quod post denuntiationem est euitandus in iudicialibus, & extraiudicialibus, & ex legitimis actibus, remouendus. Igitur si celebrat post lapsum d. tempus ante publicatam denuntiationem, non efficitur irregularis; Quandoquidem id text. non prohibet, quinimo est sibi permillum ex aliis iuris, supra adductis, id indistincte concedentibus. Quandoquidem excommunicatio lata post appellationem legitimam fuit nulla, vt in proposito, & illa per negligentiam appellantis appellationem suam minime prosequentis non ratificatur nec conualescit, vt in d. c. licet, in princ. tradit Milis in suo repert. verb. excommunicatio facta, & Lanc. de aten. 2. p. c. 12. ampl. 1. n. 6. vbi per totam illam ampliationem idem probat regulariter in aliis extra excommunicationem, vt per desertionem appellantis non censetur quis renuntiare iuri attentatorum sibi quaesito contra attentata post ipsam appellationem, idque ampliat & limitat pluribus modis. Vnde si in hac specie praed. excommunicatio lata post legitimam appellationem per negligentiam appellantis suam appellationem non prosequentis non ratificatur nec conualescit, non est excommunicatus huiusmodi appellans, quicquid dicat Syluest. vbi supra cuius in hoc opinio vera quidem minime est, nec mens ipsius fuit loqui hoc in casu, sed quando lapsa dicto tempore prosequendi appellationem, & post denuntiationem celebrat: vt constat ex DD. quos in contrarium citat, quamuis litera Syluest. hunc quoque casum comprehendat.

Quod tamen maiorem habet dubitationem, est An eo casu, quo excommunicatus nominatim post suam legitimam appellationem lapsa termino ad prosequendam eam ab homine vel a iure statuto, & ob id publice denuntiatus, celebrat, sit irregularis censendus, nec ne? in hac specie quod sit irregularis hic celebrans, patet ex eod. text. ibi; Excommunicatus publice nuntiari, & nedom in iudicialibus, sed etiam in extraiudicialibus euitari, ac a legitimis actibus remoueri debet, quosque, &c. Ergo debet reputari pro excommunicato post talem denuntiationem, donec sententia fuerit declaratum, appellationem ante excommunicationem fuisse interpositam, vel alias sententiam esse nullam, vt dicunt ac eo text. deducunt Ang. de Clau. in sum. verb. appellatio, n. 4. & Armil. aur. in eod. verb. n. 6. Si ergo reputatur pro excommunicato, celebrando efficitur irregularis. Secundo, quoniam si hic excommunicatus vitandus est, vt praecipit text. in d. c. licet, a fortiori ipse se non debet ingerere diuinis; Denuntiatio etenim publica ideo fit, vt ab aliis videtur, qui ante excommunicatus est: Fortiori igitur ratione ipse vitare se debet a communicatione, saltem in diuinis, argum. Conc. Constan. de quo late egimus supra lib. 1. c. 1. per tot. & ita hanc partem, quamuis sub dubio, amplexus est Syluest. vbi supra, de verb. excommunicatio. 10. n. 3. vers. sed forte dici possit, qui hoc casu loqui intelligendus est ex causis, quas pro contraria parte retulerat, ipsi namque ab eo relati in eo manifeste loquuntur.

Nihilominus contraria etiam in hac specie senten-

tia verior est, imò quod huiusmodi excommunicatus, celebrans post lapsum temporis dati a iudice, vel a iure ad prosequendam tuam appellationem, & etiam iam ideo publice denuntiatus; non sit irregularis: quod probatur ex eodem text. in d. c. licet. Quamuis enim iubeat eum propter alios euitari, non tamen iubetur per hoc, quod ipse se gerat pro excommunicato. Idem videmus in d. c. ad praesentiam, & in d. c. dilectis filiis, de appellat. vbi excommunicatus t post legitimam appellationem, & publice pro tali denuntiatus, non prohibetur se ingeri diuinis nec ab aliis vitari, imò consultius ibi fecerunt canonici eadem communicando, & sic appellationi deferendo, quam fecissent, si denuntiationem obseruassent: Igitur vbi excommunicatio nulla est, est denuntiatio ipsius nihil facit. Quod si in te, in casu text. in c. ad praesentiam, & d. c. dilectis filiis, non erat lapsum tempus prosequendi appellationem, quandoquidem de hoc ibi non fit mentio, nec dabitur, vnde praesumere debemus, adhuc durare praed. tempus appellationem prosequendi, quia cum de vno queritur, cetera praesupponuntur habilia. At verò in nostra specie, & in casu d. c. licet, erat elapsum tempus prosequendi appellationem, vt ex eo aperte constat: Respondebimus, hoc ipsum non ratificare excommunicationem praed. nullam, nec eam ob id conualescere, vt expresse docet text. ille in princ. & sic excommunicatio t lata post appellationem legitimam, minime habet effectum, nec vires assumit, licet postea appellatio fuerit deserta vel eidem fuerit renuntiatum, vt post alios per dict. text. probauit D. Coar. in d. cap. alma mater, 1. part. §. 10. n. 6. vers. in hac autem, ibi, ex quibus apparet, inferens ex eo, nunquam in his censuris admittendum t fore iuris civilis fictionem, vt retrotrahatur, & nos sup. lib. 1. c. 4. n. 23. & 24. & probat plures allegans Lanc. de aten. 2. p. c. 12. limit. 2. n. 3. Illud tamen de renuntiatione appellantis intelligendum est de tacita renuntiatione, quae ob lapsum termini inducitur, vt praediximus, vel etiam ex illa tacita renuntiatione, quae resultat ex comparatione eorum iudice a quo, quia non ex hoc censetur appellanti renuntiasse, sed quicquid facit, puta si petat prorogari terminum, censetur facere metu censuratum, vt probat Lanc. de aten. 2. part. cap. 12. ampliation. 2. num. 11. secus in expressa renuntiatione, secundum eandem ibi num. 9. Si ergo ex desertione appellantis non ratificatur nec conualescit excommunicatio nulla, quia lata fuit post legitimam appellationem: Ergo irregularitas non contrahitur ex celebratione post dictum tempus elapsam, & denuntiatione publice facta, quia vbi excommunicatio non valet, non contrahitur irregularitas ex celebratione: Quod si iterum scisciteris, quorsum nuntiari publice debet huiusmodi excommunicatus, & euitari in iudicialibus & extraiudicialibus, ac a legitimis actibus remoueri, si non est excommunicatus: Respondeo, t hoc ideo, meo iudicio decisum ac prouisum fuisse ab illo textu propter honorem scilicet & auctoritatem Ecclesiae ac iudicis, qui eius nomine praedictam excommunicationem, quamuis nulliter, protulit, ne ita omnino paruit pendatur, vt etiam appellatio maneat deserta, de eius excommunicatione omnino non curetur: Quare iure optimo statuitur ibi, vt post lapsum tempus statutum ad appellationem prosequendam, publice nuntietur huiusmodi excommunicatus, atque ab omnibus euitetur, donec sententia fuerit declaratum, appellationem ante excommunicationem legitimam fuisse interpositam, vel aliter de nullitate sententiae doceatur, vt quamuis ipse non sit ligatus excommunicatione praedicta, ex eo, quod fuerit prolata post suam legitimam appellationem, attamen tadio affectus,

atus, eo, quod videat se ab aliis in omnibus actibus euitari, adhuc prosequatur suam appellationem, vt sententia declaratur, quod est praedictum, & sic tollatur scandalum, quod oriri poterat ex non obseruatione excommunicationis, quamuis nulla, vel mandatis Ecclesiae obediatur, non tamen inde sequitur, ipsam esse interim excommunicatum cum reuera excommunicatio non teneat, eo, quod fuerit lata post legitimam appellationem, nec ratificata fuerit aut conualuerit per negligentiam appellantis appellationem suam minime prosequens, vt expresse cauetur in d. c. licet, in princ. qui hoc modo intellectus, optimè conuenit cum secunda parte ipsius, vbi agitur de denuntiatione & euitatione. Nec obstat illi ratio, quam de Concilio Constantensi supra adduximus in contrarium: loquitur namque Concilium Constantiens. de excommunicatione valida, non vero de nulla, vt ex ipso constat, & ita merito hanc sententiam in terminis nostrae questionis, licet non per praedicta, tenent Archidiaconus num. 3. & Dominicus num. 6 loquentes per desertionem appellationis, in dist. capit. licet, & Angel. vbi supra, dist. verb. appellatio, num. 5. & Armilla aurea eodem verb. num. 7. & Summa Rosella. Vltimo non oberit, quod cum huiusmodi excommunicatus tandem vitandus sit, non poterit nec permittetur celebrare, quinimo celebrans punietur, quia respondens, hoc ad factum potius pertinere quam ad ius, poterit namque secreto celebrare, vel vbi non fuerit nuntiatus, sedato prius scandalo, vbi illud fuerit, publicando causam nullitatis, vt praediximus dist. lib. 1. cap. 4. num. 3. 1.

Obseruandum tamen erit, supradicta omnia procedere, quoties sic excommunicatus post appellationem suam, eam iustam esse credebat, vt tenuit gloss. praeregata in dist. cap. sole, communiter approbata, vt praediximus: secus verò erit, si excommunicatus crederet, se esse iuste excommunicatum, quia tunc celebrando efficitur irregularis, vt colligitur ex Abb. in dist. cap. pastoralis, §. verum, num. 15. de ap. pel. & ibidem Philippus Franc. sup. gloss. penult. ibi, si fuit in probabili ignorantia, & ibi etiam Praeposit.

SVMMARIVM.

1. Litera commendatitiae seu dimissoria (quas reuerendus vocat ad ordines suscipiendos) an morte concedentis re integra exspirant? & num. seqq. & consilium tunc temporis pro ordinariis, num. 12.
2. Mandatum seu voluntas alicuius morte mandantis finitur: & quomodo intelligatur, num. 11.
3. Exsequitur super gratia datus à Papa, mortuo Papa etiam re integra gratiam exsequitur.
4. Gratia per verbum fiat concessa, morte concedentis non exspirat, sed Princeps eius successor debet facere eam expedire: Gratiam vero, quae ad aliquid faciendum conceditur, morte concedentis litteris non expeditur exspirat.
5. Litera priuationis in forma iuris cum provisione alteri faciendi, & littere in forma dignum & unionem, & mandatum de prouidendo est gratia facta & non fienda, & ideo non exspirat re integra morte concedentis: idem in litteris pensionis constituenda in paribus.
6. Indulgentiae & remissiones concessae à Prelato, durante in perpetuum dummodo habeant alium successorem.
7. Licentia ab Episcopo concessa omnino ad studium, morte Episcopi re integra non exspirat.
8. Dispensatio, quae dicitur gratia, morte concedentis re integra non exspirat.
9. Gestia à capitulo sede vacante, si velle gesta sunt, valent & durant.

10. Pueris tamen Episcopus reuocare, quae nondum sortita fuerunt effectum.
11. Capitulum Ecclesiasticum, sede Episcopali vacante, an & quando has reuerendas dare possit.
12. Prouisor, Vicarius & Officialis generalis Episcopi, an absque speciali eiusdem mandato possit has reuerendas concedere? & num. sequentibus. & num. 21. pars negativa probatur, nisi habeat ad hoc speciale mandatum: sicut nec Vicarius capituli sede vacante, nec Archidiaconus, vt in num. 22. & 23. limitatur, numeris sequentibus.
13. Vicarius generalis alicuius seu vices gerens omnia potest, quae ipse cuius vices, gerit.
14. Offendens Vicarium Episcopi, ipsum Episcopum offendere videtur. Episcopi & eius Vicarij vnum & idem consistorium & tribunal, num. 16.
15. Vicarius generalis Episcopi & Ordinarius.
16. Ad Ordinarium spectant omnia, quae sunt de lege dispensata & iurisdictionis.
17. Sub lege dioecessana, & iurisdictionis consistit totum ius & potestas Episcoporum.
18. Collatio sacrorum ordinum & similia, an sint de lege dioecessana, vel iurisdictionis.
19. Prouisor, Vicarius & Officialis generalis Episcopi in remotis agentis, potest has reuerendas dare, & quando dicatur in remotis agere, & sic quis locum dicatur remotus, relinquunt arbitrio iudicis, vt in num. 25.
20. Potest etiam eas concedere Vicarius generalis praedict. quando in mandato habere specificata aliqua maiora, quam sit huiusmodi licentiam concedere.
21. Potest etiam eas concedere, quando successisset aliquibus Vicariis eam facultatem habere, & licentiam huiusmodi concedere solitis.
22. Vicarius Generalis Pape eas concedere potest in exemplis, de quibus hic remissum.
23. Visitator, hoc est, administrator à Papa Ecclesia Cathedrali constitutus, potest has reuerendas concedere.
24. Credendum est litteris Ordinum, in quibus asseritur de licentia sui Ordinarij ordines collatos fuisse.
25. Delegato non creditur, nisi ostendat mandatum & rescriptum sua commissionis, in his, quae sunt in praedictum alterius, in his vero quae in nullius praedictum sunt veluti in facultate concessa ad absolvendum, dispensandum, concedendum indulgentias, & similia bene creditur.

CAPVT XVII.

De litteris commendatitiis (quas reuerendas vocant) an exspirant re integra morte concedentis, an Vicarius generalis Episcopi eas concedere valeant?

Æpissime dubitari t contingit; An licentia ad sacros vel minores ordines recipiendos, hoc est, littera dimissoria seu commendatitiae, quas reuerendas vocant, exspirant re integra morte eas concedentis, necne? Et primo t videtur eas exstingui: quia mandatum seu voluntas alicuius morte mandantis finitur, l. mandatum, C. mandat. c. si gratiose, de rescript. lib. 6. cum similia. l. 4. ff. locat. late Couar. lib. 3. variat. resolut. cap. 15. per totum, & Menoch. lib. 1. de arbit. iudic. g. 69. num. 4. cum sequentibus. Sed istud est mandatum, facultas & voluntas concedentis: Ergo morte ipsius exstinguitur, quia post mortem non dicitur quis voluntatem habere cum

ea morte sit finita mors enim omnia soluit, ut in aub. de nuptiis, §. deinceps collat. 4. cum similibus.

Secundò, quod si prædictæ literæ post mortem concedentis valerent, & virtute earum quis posset ordinari, iniuria inferri videretur nono Episcopo, si hoc fieret sine voluntate eius, ut in e. cum nullus, & in c. ultimo, de temporibus ordinandis. lib. 6. postea enim eas capitulum, sede vacante, ex gratia omnib. concedere, etiam inhabilibus, quod esset graue Episcopo, hos inuites postea permittere in suo Episcopatu celebrare.

Hic tamen non obstantibus, tenenda est intrepide contraria sententia, imò quod gratia ista (hoc est, litteræ commendatitiæ ad recipiendos ordines) post mortem Episcopi non expirat, quando ab eo est iure concessa, nec etiam si concessa sit à capitulo Ecclesiastico, sede Episcopali vel Archiepiscopali vacante (in casibus in quibus id potest capitulum infra dicendis) expirauit finita capitulo potestate: quod probatur, quia cum hæc sit gratia, non expirat morte mandantis, etiam re integra. Quinimò sequitur super gratia facta datus à Papa, mortuo Papa, etiam re integra gratiam exsequitur, text. in cap. si super gratia, & ibi Doctor. de officio delegat. in c.

4. Est tamen ÷ differentia maxima in proposito inter gratiam per verbum fiat concessam, & eam, quæ ad aliquid faciendum conceditur: Illa enim non expirat morte concedentis, sed Princeps eius successor debet facere eam expedire, vt tenet Archidia. in proam. libr. 6. decret. num. 2. vbi Ioan. Andreas, Domin. Franc. & communiter scrib. adnotant, & Rip. alios referens in rubric. num. 50. de constit. in quibus, hinc ortam fuisse illam formam expediendi per successores gratias à prædecessore concessas, scilicet, rationi congruè &c. hæc verò, id est, ad aliquid sciendum concessa, morte concedentis, literis non expeditis, expirat, vt opinatur Baldus in l. falsus. n. 21. C. de iur. & in l. fin. col. 1. ff. de constit. princip. Archid. & Rip. vbi supra quos refert & sequitur D. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. c. 7. num. 63. & 64. Nihilominus tamen ÷ in literis priuationis in forma iuris cum promissione alteri facienda, & in literis in forma dignum & vniouem, & in mandato de prouidendo, est gratia facta, & non finda, cum ex ea sit ius quæsitum alteri in re vel ad rem, vel saltem ius implorandi officium iudicis seu exequutoris: ita Hieron. Paul. in pract. Cancell. Apostolic. pag. 188. cum sequent. vbi idem resoluuit in gratis per litteras Apostolicas concessis, quibus committitur constitutio & assignatio pensionis in partibus, vt non expirant morte Papæ illas concedentis re integra, quia vbi alicui cuius tercio est ius quæsitum in re vel ad rem, aut saltem iudicis officii imploratio per litteras Apostolicas gratiosas siue gratiæ sint putæ, siue conditionales, huiusmodi gratiæ non exstinguuntur per obitum concedentis; nec exequutorum iurisdictionis seu potestatis finitur per notat. in c. sicut nulla, de prob. & in d. c. super gratia: Ergo à fortiori, gratia Episcopi ad recipiendos ordines, cum sit iam facta subdito, non expirat morte Episcopi eam concedentis, re integra, per suprad.

6. Sic etiam ÷ indulgentiæ & remissiones concessæ à Prælato, durant in perpetuum, dummodo habeant actum successuum iuxta gloss. in c. fin. de officio legati gloss. 1. & ibi item de remissionibus, & ibi Abb. col. pen. vers. nunc venio, vbi dicit, gloss. illam communiter approbatam & multum notandam ad hoc: & Rol. à Valle alios allegans conf. 38. num. 1. & 2. lib. 3.

7. Licentia ÷ itidem data ab Episcopo veniendi, seu eundi ad studium, per mortem ipsius non expirat, nec eam siue causa reuocare potest, iuxta gl. in c. cum ex

eo, de electione in 6. sequitur plures allegans Roland. à Valle vbi supra, n. 3. vbi quod nec etiam successor Episcopi poterit illam reuocare.

Sicut ÷ etiam dispensatio, quæ dicitur gratia, non expirat morte concedentis, secundum Archid. & Ioan. Andr. & Philipp. Franc. in c. licet canon. §. is etiam. col. 1. versic. tercio nota, de election. Geminian. ibi, idem in §. super residencia, versiculi. quero, an si fiat, Roland. à Valle vbi supra, num. 4.

Idem ÷ in simili gratia concessa à capitulo sede vacante: quia gesta à capitulo, sede vacante, valida sunt & durant, si rectè gesta sunt, secund. Federicum de Senis conf. 16. capitulum, &c. Anch. in c. 1. in fine, ne sede vacante, &c. Imol. in c. 2. in fine, eod. tit.

Et in terminis hanc secundam partem tenet Cardinal. in Clementina final. n. 9. de elect. receptus, secundum Nanart. in sua apolog. de reddit. Eccles. quest. 3. monito. 8. num. 1. pag. 572. & eundem in cap. placuit, num. 163. de penitencia distin. 6. sequitur Petrus Rebuffus in sua praxi benef. in tit. de formul. dimissoriaum, num. 39. & 41. & Didacus Perez in l. 6. tit. 12. lib. 2. ordinam. col. 1213. in versic. item etiam, vbi alios allegat, & nos quoque in nostro libro 2. pract. qq. 9. 75. num. 5. vbi per totam illam quætionem plura alia in fauorem huius opinionis retulimus, & Roland. à Valle dicit. conf. 39. num. 5. lib. 3.

Poterit tamen ÷ Episcopus reuocare ea, quæ nondum sortita fuerint effectum, argum. text. in c. si qua de rebus, 12. q. 2. Panorm. in c. cum alium, versic. 7. de maior. & obediens. quod si non reuocauerit, potestas data remanebit secundum Rebuff. vbi supra, n. 44. dicentem hoc esse valde notandum.

Non obstat ÷ primum fundamentum supra in contrarium adductum, quia loquitur & procedit in mandato, seu gratia ad beneficiatum, vel voluntatem concedentis factis, vnde merito, quod forte mandantis seu concedentis re integra expirat, & nos voluimus non durat post mortem, vt in dictis iuribus: An in nostra quætionem non sumus in his terminis sed in pura & mera gratia simpliciter, absque mentione beneficii seu voluntatis concedentis facta, & ideo non expirat morte concedentis re integra, vt probauimus.

Ad secundum ÷ respondemus, non esse contrarium nostræ sententiæ, licet enim id contingere possit, sibi imparet capitulum id perpetam faciens: nihilominus valida est, nec reuocatur dicta gratia finita capitulo potestate, nisi nouus Episcopus eam reuocauerit antequam exsequatur: quod si aliqui inhabiles sint ordinari per litteras huiusmodi capitulo, id per accidens erit, & Episcopus superueniens poterit remedium huic rei conueniens adhibere, suspendendo eos ad tempus, donec habiles fiant, si defectus scientiæ adit, vel aliter opportune prouidendo pro rei exigentia. Consulo tamen ordinatores, quibus præfata literæ dimissoriæ ad ordines diriguntur lætæ ab Episcopo iam mortuo vel promotore, vel à capitulo, sede vacante, vt si tempore præsentationis eorum se earundem, sciuerint nouum prælatum atque successorem possessionem eiusdem Episcopatus cepisse, illas non admittant, nisi reualidate fuerint, vel similes nouæ literæ noui Episcopi eiusque Officialis generalis ad id mandatum speciale habentis, productæ fuerint, propter presumptionem fraudis, quæ inde accipi potest, & quia facilliter contingere potest, quod priores sint reuocare à nouo successore, quod subiecit ordinandus, vt iam semel scio contigit: quod si Episcopus, cui directæ sunt prædictæ literæ, nesciat nouum successorem adesse in suo Episcopatu, per se vel suos officiales, tunc proculdubio eandem literas acceptare poterit, ac

ac virtute ipsarum ordines in eisdem contentos commendati conferre.

13. Capitulum ÷ autem Ecclesiasticum sede vacante, quamuis iure communi irritum sit, ad quem tunc temporis administratio spiritualium noferit pertinere, dare possit licentiam ordinandi suis subditis, vt in cap. cum nullus, versic. Episcop. ibi: Vel sede vacante capitulum, de tempor. ordin. lib. 6. hodie tamen attentio Concilio Trident. id facere minime potest capitulum infra annum vacationis sedis, nisi ei, qui beneficii Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione artatus fuerit sub certis quibusdam penis: post annum vero prædict. licentiam impune concedere potest, seruatis seruandis, vt in cap. 10. de reformat. sess. 7. & in cap. 10. sess. 23. Concil. Trident.

14. Superest ÷ modo vt videamus; An Vicarius & Officialis generalis, & sic Præuicarius Episcopi, vel Archiepiscopi, possit has literas commendatitiæ & dimissoriæ ad ordines conferendas suis subditis concedere virtute generalis mandati, quod habet à suo Episcopo vel Archiepiscopo, etiam si eidem specialis facultas ad id non sit concessa in eo? Et videtur posse. Primo, nam ÷ Vicarius Generalis, seu vices alicuius gerens omnia potest, quæ is, cuius vices gerit, text. in l. 1. §. hi quibus, versiculo à præfato vero pratorio, vel eo, qui vice præfati est, &c. ff. de legatis 3. & in l. 2. ibi: Et omnia, quæ ad iurisdictionem rectoris prouincia pertinent, &c. C. de offic. eius qui vic. alicuius ind. obtinet, & per gloss. in cap. sua nobis, versic. Vicarij, in princ. de offic. Vicarij, Bertrach. in tract. de Episcopo, in 7. p. 4. lib. num. 3. vers. 3. quero an Vicarius Episcopi dicatur habere eandem iurisdictionem, &c. volum. 2. in tractat. diuersorum Doctorum Corneus consil. 181. vifis nonnullis, num. 19. volum. 2. Hieron. Gratus respons. 2. num. 88. lib. 1. Quintilianus Mandosius in regul. Cancell. 24. de male pro-

16. mor. quest. 6. num. 3. vbi num. 4. ex aliis refert, ÷ quod offendens Vicarium Episcopi, ipsam Episcopum offendit. Secundò, quia Episcopi & Vicarij vnum & idem est consistorium & tribunal, vt in cap. Romana, in princ. de appellation. lib. 6. cap. 2. de consuet. eod. lib. Igitur sicut Episcopus has literas concedere potest, vt in d. cap. cum nullus, de tempor. ordin. lib. 6. Ita & Vicarius generalis videtur quod eas concedere possit, cum habeat suas vices generaliter ad omnia, quæ ipse Episcopus potest, eademque persona cum ipso censetur.

17. Tertio, ÷ quia Vicarius generalis Episcopi est ordinarius, vt in cap. Romana, in princ. cum gloss. 1. ibi: Specul. sub tit. de offic. ordin. in §. 1. num. 2. vers. item ordinarius est is, gloss. in cap. 2. verb. officialem, de officio Vicarij, lib. 6. gloss. in cap. perlectis, in verbo, & iurgia, 25. distin. Felin. in rubrica de officio delegati, col. 1. 3. versic. Vicarius etiam, dicit communem Abb. in cap. quoniam Abbas, de offic. deleg. num. 10. Quintil.

18. Mandos. vbi supra, num. 6. sed ÷ ad ordinatum spectant omnia, quæ sunt de lege diocesana & iurisdictionis, secundum Specul. in tit. de officio ordin. §. officium ordinarij, in fin. Sed ÷ sub lege diocesana & iurisdictionis consistit totum ius & potestas Episcoporum, cap. conueniente, & cap. cum gloss. magna, in princip. & per totum, & ibi Abb. & alij, de offic. ordin. cap. auditis, cum gloss. 1. de præscript. & in cap. auditis, & ibi Abb. in 1. notabili, de restit. in iure. Innoc. in cap. 1. de statu Monach. Bald. conf. 478. præmittendum est, n. 4.

19. vers. Episcopus autem, volum. 4. Ergo ÷ siue dicamus, collationem sacrorum ordinum & alia similia esse de lege iurisdictionis, prout voluit Innoc. in d. cap. 1. num. 3. siue de lege diocesana, iuxta ea, quæ adducit Abb. in cap. dilectus, col. pen. vers. ad vnum tandem aduerte, utcumque sit, ordinarius omnia ista poterit, se-

cundum Spec. & Mandos. vbi supra, num. 5. Igitur & Vicarius generalis, cum sit ordinarius poterit ea, quæ sunt legis diocesanae & iurisdictionis, & consequenter concedere licentiam, de quibus agimus.

Hic tamen non obstantibus, contraria sententia proculdubio est tenenda regulariter, imò quod prouisor seu vicarius generalis Episcopi vel Archiepiscopi, has literas dimissorias seu reuerendas concedere minime possit, præterquam si speciale mandatum ad hoc habeat, ex text. in hoc xpessio in d. cap. cum nullus, vers. Episcopo, de temp. ordin. 6. per locum ab speciali, & clarius in §. inferiores, ibi: Vel officiales Episcopi (cum ad hoc se ipsius officium non extendat) huiusmodi nequeunt licentiam impartiri: & in terminis ita tenet gloss. in cap. 2. in verb. officialem, ante finem, in vers. nec etiam de spiritualib. vnde literas commendatitiæ ad ordines dare non possunt, &c. de officio Vicarij, lib. 6. Domin. in d. §. Episcopo, vers. sed hodie talibus Vicariis, &c. & ibi Philip. Franc. in 4. notab. Hoff. & Bellarm. in c. significasti, de offic. Archid. Rebuff. in praxi benef. in forma. Vicar. Archiep. & aliorum collator. n. 47. & Quintil. Mandos. vbi supra, n. 9. & 10. qui num. 15. respondet fundamentis in contrarium adductis.

Sic etiam ÷ nec Vicarius generalis capitulo sede vacante, potest tales literas concedere, nisi ei specialiter concederetur, secundum Ioan. Pauin. in tract. de offic. & potest. cap. sede vacante, quest. 9. secunda partis princip. num. 17. versiculi. & adde, ibi: Et ideo non potest dare literas commendatitiæ ad ordines, nisi specialiter concederetur, &c. volum. 15. tractatu diuersorum DD. quem refert & sequitur Mandos. vbi supra, n. 10. licet nec ÷ Archidiaconus, quia quamuis sit Vicarius generalis Episcopi, vt in cap. 1. & in cap. ad hæc, versic. secundum vero, de officio Archidiacon. Decius conf. 420. versic. queritur an Archidiaconus, num. 1. & conf. 664. vifio elegantis, num. 3. Nihilominus has literas commendatitiæ ad ordines concedere non potest, vt in cap. significasti, de offic. Archid. & remota consuetudine id probat gloss. in cap. Episcopum, ante finem, 9. q. 2. & Mandos. vbi supra, num. 9.

Hæc tamen ÷ tenenda sententia limitatur. Primò, ÷ vt non procedat Episcopo in remotis agente, tunc enim ipfius in spiritualibus Vicarius generalis dare potest licentiam ordinandi, vt decidit expresse text. in d. cap. cum nullus, §. Episcopo, & ibi notat Philip. Franc. in 4. notabili, tenet Rebuff. vbi supra, num. 48. & Mandos. d. quest. 6. n. 12. idque est verissimum. Quis ÷ autem locus dicatur in proposito remotus, relinquatur arbitrio iudicis, vt in specie probauit gloss. in d. §. Episcopo, verb. remotis, sequitur plures referens Menoch. de arbit. lib. 2. centur. 3. case. 222. num. 26.

Secundò ÷ eadem communis sententia limitatur, nisi Vicarius generalis in mandato haberet specificata aliqua maiora, quam sit huiusmodi licentiam conferre atque impartiri, argum. text. in cap. qui ad agendum, vers. sed si aliquid, de procur. in 6. l. sed est, §. questum, cum gloss. in verb. specialiter, ff. si quis cant. Hostien. in cap. significasti, ante fin. versic. si tamen aliquis vices Episcopi generaliter, &c. de officio Vicar. c. 2. iuncta gloss. in d. offic. Vicar. lib. 6. & ibi Gemin. num. 8. super gloss. Lapis allegatione 70. sup. vidi, num. 10. versic. quid ergo si expresse aliquo, vsque ad fin. Paris. conf. 41. ex his que in factis, n. 1. vers. nec est dicendum, volum. 4. & Quintil. Mandos. d. quest. 6. num. 14. vbi aduertit quod licet Francisc. Pauin. vbi supra, loquens de Vicario capitulo sede vacante, videatur sentire huiusmodi non posse has literas concedere, etiam aliquibus ardaus specificatis, in fine tamen videtur aliter residere, vbi subdit, Contrarium videtur probare, &c.

Tertio, ÷ præfata sententia verissima & tenenda ÷ potest